

Rajavartiolaitoksen esikunta
Lainsäädäntöneuvos Anne Ihanus

25.3.2026

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

HE 182/2025 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisilain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esityksessä ehdotettavan sääntelyn tavoitteena on mahdollistaa tehokas ja toimiva tiedonvaihto viranomaisten kesken sekä viranomaisten ja yksityisten tahojen välillä erityisesti rikostorjunnan tehostamiseksi ja yhteiskunnan turvallisuuden takaamiseksi. Esityksessä ehdotetaan muutoksia myös Rajavartiolaistosta koskevaan lainsäädäntöön. Rajavartiolaitoksen esikunta, joka on myös sisäministeriön rajavartio-osasto, on osallistunut esityksen valmisteluun erityisesti laatimalla Rajavartiolaistosta koskevat säädösehdotukset. Rajavartiolaitoksen hallinnonalan näkemykset on myös muilta osin otettu hyvin huomioon valmistelun aikana.

Rajavartiolaitoksen esikunta pitää kannatettavana esityksen tavoitetta poistaa tietojenvaihdon esteitä ja lisätä viranomaisten mahdollisuuksia luovuttaa salassa pidettäviä tietoja nykyisen toimintaympäristön vaatimusten mukaisesti. On tärkeää, että viranomaisilla on riittävät tiedonsaanti- ja tiedonluovutus oikeudet lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseksi ja että tätä koskeva lainsäädäntö on mahdollisimman selkeää. Rajavartiolaitoksen esikunta pitää myönteisenä sitä, että poliisia koskevan sääntelyn ohella esityksessä kehitetään vastaavalla tavalla myös Rajavartiolaitoksen lainsäädäntöä. PTR-viranomaisten voimassa oleva henkilötietolainsäädäntö on laadittu aikanaan yhteistyössä, ja se on monilta osin yhdenmuukaista. Viranomaisyhteistyön näkökulmasta sekä vastakohtaispäätelmien välttämiseksi on välttämätöntä, että kaikkien viranomaisten lainsäädäntöä kehitetään samanaikaisesti, kunkin viranomaisen erityispiirteet huomioiden.

Esitysluonnos sisältää lakiehdotukset henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaistoksessa annetun lain (639/2019, Rajavartiolaitoksen henkilötietolaki) ja rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (577/2005, Rajavartiolaitoksen hallintolaki) muuttamisesta. Lakien tiedonsaanti- ja tiedonluovutussäännöksiä muutettaisiin niin, että ne mahdollistaisivat nykyistä paremmin Rajavartiolaitoksen tietojenvaihdon muiden viranomaisten kanssa muun muassa rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi. Rajavartiolaitoksen henkilötietolakiin ehdotetaan lisättäväksi myös nimenomainen säännös tietojen luovuttamisesta kriittiseen infrastruktuuriin liittyville kriittisille toimijoille sekä Rajavartiolaitoksen oikeus saada tietyin edellytyksin henkilön läsnäolotieto yksittäisessä tapauksessa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajalta. Rajavartiolaitoksen hallintolain

sääntelyä salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta yksittäistapauksessa viranomaisille tai julkista tehtävää hoitaville täsmennettäisiin ja selkeytettäisiin.

Rajavartiolaitoksen esikunta korostaa, että ehdotettu Rajavartiolaitoksen tiedonsaantioikeus sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajalta (Rajavartiolaitoksen henkilötietolain 20 a §) on poliisille ehdotettua tiedonsaantioikeutta suppeampi. Rajavartiolaitoksella olisi tiedonsaantioikeus ainoastaan sellaisten Rajavartiolaitoksen tutkittavien rikosten paljastamiseksi ja selvittämiseksi, joista säädetty ankaran rangaistus on vähintään 2 vuotta vankeutta. Rajavartiolaitoksen tutkittavista rikoksista säädetään rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain (108/2018) 4 §:ssä. Kyseeseen voisivat tulla esimerkiksi laittoman maahantulon järjestämisrikokset (RL 17 luvun 8 ja 8 a §), ihmiskaupparikokset (RL 25 luvun 3 ja 3 a §), väärennysrikokset (RL 33 luvun 1 ja 2 §) ja muut vapauteen kohdistuvat rikokset (RL 25 luku). Edellä mainitut rikokset ovat sellaisia, joiden selvittämisen intressi on merkittävä ottaen huomioon teon kohteeksi joutuneen perusoikeuksien loukkaus. Esitettyjä tiedonsaantioikeuksia voidaan pitää vähäisinä poikkeuksina käyttötarkoitussidonnaisuuteen, koska sääntely on tarkkarajaista ja täsmällistä ja koska kysymys on aina yksittäisistä tietopyyntötilanteista.

Laeissa säädettäisiin Rajavartiolaitoksen oikeudesta luovuttaa tietoja salassapitosääntelyn estämättä sekä pyynnöstä että oma-aloitteisesti. Kuten esityksessä todetaan, tämä on ollut jo voimassa olevan lainsäädännön lähtökohtana. Lisäksi lainsäädäntö yhteensovitettaisiin yleislainsäädännön kanssa muun muassa luopumalla teknisten käyttöyhteyksien sääntelystä.